

11. Kafli — *Alþjóðasamfélagið og mannréttindi/Spolecznosc miêdzynarodowa oraz Prawa Czlowieka*

Orð og hugtök	Pólska	Útskýringar
aðildarríki	kraj członkowski	-
allsherjarþing SP	Zgromadzenie Ogólne ONZ	Jeden z pięciu głównych organów ONZ. Zgromadzenie jest forum wymiany poglądów. Niestety decyzje podjęte na nim nie mają mocy wiążącej dla państw członkowskich tej organizacji.
alþjóðalögregla	policja międzynarodowa	tym mianem określa się często ONZ
ákvörðun	decyzja	-
átakasvæði	obszar objęty konfliktem	najczęściej zbrojnym
Barnasáttmálinn	Konwencja Praw Dziecka	Wielostronna umowa międzynarodowa z dziedziny praw człowieka, przyjęta przez Zgromadzenie Ogólne ONZ 20 XI 1989;
borgarastríð	wojna domowa	walki pomiędzy różnymi ugrupowaniami w danym kraju. Mogą być na tle religijnym lub np. narodowościowym.
beita refsiaðgerðum	stosować sankcje	-
efnahagslegar refsiaðgerðir	sankcje ekonomiczne	Ogól środków ekonomicznych podjętych przez państwo lub grupę państw w celu zachwiania gospodarki państwa blokowanego (np. przez sankcje gospodarcze, częściowe lub zupełne zerwanie z nim stosunków handlowych i finansowych).
einræðisríki	dyktatura	forma sprawowania absolutnej i nieograniczonej władzy przez jedną osobę lub grupę osób, mającą poparcie wojska i policji.
fastafulltrúar	stali przedstawiciele	
fríðagæslusveitir SP	siły pokojowe ONZ	żołnierze pełniący służbę pod auspicjami ONZ pełnią funkcję ochraniającą W założeniach ONZ, siły pokojowe stanowią – dla państw w nich uczestniczących – nieprzymusowy instrument kontroli konfliktów zbrojnych....
fríðarumleitar	poszukiwanie rozwiązań pokojowych	W przypadku konfliktu zbrojnego negocjatorzy próbują znaleźć pokojowe rozwiązanie konfliktu
hernaðarlegar refsiaðgerðir	sankcje wojskowe	Najczęściej w postaci interwencji zbrojnej/wojskowej
innanríkismál	sprawy wewnętrzne	polityka wewnętrzna danego kraju

jafnrétti	równouprawnienie	równość wobec prawa, korzystanie z jednakowych praw; oznacza, że wszyscy mają takie same prawa niezależnie od płci, koloru skóry, religii jaką wyznają, miejsca zamieszkania czy przynależności narodowej
lífandi lýðræði	żywa demokracja	oznacza praktykowanie demokracji na co dzień obywatele spierają się, ale jednocześnie potrafią dojść do porozumienia i szanują prawa mniejszości.
líknarstarf	działania charytatywne	Prace na rzecz dobra wspólnego, pomoc innym.
mannkynið	istoty ludzkie	-
Mannréttindasáttmáli Evrópu	Europejska Konwencja Praw Człowieka	umowa międzynarodowa z zakresu ochrony praw człowieka zawarta przez państwa członkowskie Rady Europy.
Mannréttindadómstóll	Europejski Trybunał Praw Człowieka	Europejski Trybunał Praw Człowieka (ang. European Court of Human Rights to – europejski organ sądownictwa międzynarodowego powołany w 1959. Siedziba Trybunału znajduje się w Strasburgu, we Francji.
mannréttindi	prawa człowieka	-
neitunarvald	prawo weta	oznacza możliwość zablokowania jakiejś decyzji lub wejścia w życie jakiegoś prawa
refsiaðgerðir	sankcje	kary za naruszenie prawa; akcja represyjna skierowana przeciwko państwu, któremu zarzuca się naruszenie przepisów prawa międzynarodowego
Sameinuðu þjóðirnar	Narody Zjednoczone	ONZ (Organizacja Narodów Zjednoczonych) została powołana do życia w 1945 roku z myślą o odbudowaniu świata z ruin II wojny światowej. Dzisiaj przed tą jedyną globalną organizacją międzynarodową stoją zupełnie inne zadania. To właśnie ONZ jest miejscem, w którym można uzgodnić odpowiedzi na globalne wyzwania, a także skoordynować wysiłki międzynarodowe w sytuacjach nadzwyczajnych.
sáttmáli	konwencja, traktat, pakt, ugoda	umowa międzynarodowa pociągająca skutki prawne
sáttmáli um réttindi barna	konwencja o prawach dziecka	Konwencja o prawach dziecka, przyjęta została przez Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych dnia 20 listopada 1989.
taka ákvörðun	powziąć decyzję	-
tjáningarfrelsi	wolność wypowiedzi	daje nam możliwość swobodnej wypowiedzi bez jakiegokolwiek cenzury; głoszenia swoich poglądów
úrelt mynd	przestarzały obraz	Nieaktualne, nieodpowiadające rzeczywistości wyobrażenie na jakieś zagadnienie/temat.
valdaleysi	bezsilność	brak wpływu na decyzje

vernda almenna borgara	chronić zwykłych obywateli	-
vopnahlé	rozejm	układ między stronami wojującymi, na podstawie którego następuje przerwanie działań wojennych na wszystkich frontach
þjóðaréttur	Prawo wewnętrzne (prawo krajowe, prawo narodowe)	każdy kraj ma pełnię władzy w ramach granic swojego państwa. Żadne inne państwo nie ma prawa mieszać się w politykę wewnętrzną innego kraju.
öryggisráð SP	Rada Bezpieczeństwa ONZ	Rada Bezpieczeństwa składa się z 15 członków – państw członkowskich ONZ – z których pięciu stanowi tzw. stałych członków Rady, natomiast pozostali są wybierani przez Zgromadzenie Ogólne. Do stałych członków Rady Bezpieczeństwa należy pięć krajów, które w momencie tworzenia Organizacji Narodów Zjednoczonych były największymi potęgami – Rosja (wcześniej ZSRR), Stany Zjednoczone, Chiny, Wielka Brytania oraz Francja.

www.snara.is

www.islandzki.pl/slownik

www.sjp.pl

www.glosbe.com

www.wikipedia.com

http://www.msz.gov.pl/pl/polityka_zagraniczna/organizacje_miedzynarodowe/organizacja_narodow_zjednoczonych/

<http://eszkola.pl/wos/rada-bezpieczenstwa-onz-czlonkowie-stali-i-wybierani-7193.html>